

بررسی تاثیر پارامترهای سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله ای

(نمونه موردی: منطقه ۱ شیراز)

اسلام صادقی مهجن آبادی

کاشناس ارشد طراحی شهری

چکیده

توجه به سرمایه های اجتماعی به عنوان دارایی های اولیه که در میان اجتماعات سکونتگاه های شهری جاری است راه حل مناسبی برای دستیابی به مولفه های توسعه ی پایدار محلات به شمار می آید. این پژوهش با هدف بررسی تاثیر پارامترهای سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله ای منطقه ۱ شیراز انجام شده است. و در پی بررسی این مساله می باشد که بین سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار محله ای در منطقه ۱ شیراز چه رابطه ای وجود دارد؟ این پژوهش از نوع توصیفی- تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش حاضر، ساکنین منطقه ۱ شیراز تشکیل می دهند که با براساس جامعه مورد مطالعه تعداد ۳۸۳ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. در این راستا تجزیه و تحلیل داده ها با تکمیل پرسشنامه جهت سنجش میزان سرمایه اجتماعی و پایداری محله ای انجام گرفته است. به این منظور ابتدا با استفاده از ادبیات نظری تحقیق، شاخص های سرمایه اجتماعی و پایداری محله تعیین شده، سپس جهت تجزیه و تحلیل داده های تحقیق از آزمون آماری t-test و رگرسیون برای آزمون فرضیات تحقیق استفاده شده است. نتایج تحقیق بیانگر آن است که رابطه ای مستقیم و معناداری بین متغیر سرمایه اجتماعی و پایداری محله ای وجود دارد.

کلیدواژه ها: سرمایه اجتماعی؛ توسعه پایدار محله ای؛ منطقه ۱ شیراز.

با نگاهی به تاریخ برنامه ریزی شهری می توان شاهد تغییر در رویکرد برنامه ریزان شهری و ارتقاء برنامه ریزی شهری از نگاه صرف کالیدی به نگاه چند بعدی بود، که کلیه ابعاد اقتصادی، اجتماعی، روانی و غیره را در بر می گیرد. از طرف دیگر محله نیز به عنوان یکی از ابزارهای برنامه ریزی شهری در طول قرن بیستم برای غلبه بر مسائل و مشکلات شهری مطرح بوده و از دیدگاه های مختلف به آن توجه شده است که یکی از آنها دیدگاه اجتماعی است که به محله به عنوان یک ساختار اجتماعی می نگرد (غیاثوند، ۱۳۸۸: ۲۲). دیدگاه توسعه پایدار، حل مشکلات شهری را در استفاده از نیروهای توانمند درون زا در محلات شهری یعنی گروه - ها و اجتماعات محلی به عنوان سرمایه های اجتماعی، که از جایگاه و کارکرد ویژه ای از لحاظ حفظ و توسعه تنظیمات اجتماعی در کلانشهر برخوردار هستند، می داند (معصومی، ۱۳۹۰: ۱۱). موضوع اجتماع محلی وسیله ای برای پیشبرد توسعه اجتماعی و کالیدی محلات شهرها و منطق مهم شهری است (گیدنز، ۱۳۷۸، ۸۹). محلات شهری به عنوان حلقه ی واسط میان شهر و شهروندان که در گذر زمان دارای نقش اساسی در شکل دهی و سازماندهی امور شهری بود و با ارائه ی خدمات روزمره القاگر احساس تعلق و هویت، روابط اجتماعی و ... در میان ساکنان بود است، امروز در برنامه و طرح های ممتلف شهری نقش کم اهمیتی دارد. آنچه در این میان روشن است، ناکامی برنامه ریزان شهری است که با غفلت از مسائل اجتماعی و فرهنگی سعی در حل این معضلات رویکردی صرفاً کالبدی اقتصادی داشته اند. تاملی در تجربیات گذشته جهان و بسیاری از تجربیات شهرسازی در کشورمان، نشان داد است که نمی توان با نگاهی متمرکز و در قالب نقشه های مختلف (کاربری، تراکم و ...) در حل این معضلات موفق شد. بدین منظور جنبش توسعه ی محله ای، سیاست گذاری، برنامه ریزی و مدیریت شهری را از خردترین واحد یعنی محله هدف قرار داده است. (موسوی، ۱۳۸۵، ۱۹). پایداری محله، رابطه ی مستقیمی با سطح کیفیت زندگی ساکنان آن دارد و سطح پایداری محلی می تواند کیفیت زندگی در آن ها را نشان دهد (بارتون^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). کیفیت زندگی مفهومی پیچیده و متأثر از عوامل گوناگون از جمله عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و فضایی است و دو بعد عینی و ذهنی دارد. پایداری و به زیستی از مولفه های مهم کیفیت زندگی هستند. پیرو تحولات در بافت های شهری دوران معاصر و جایگزین شده بافت های شهری جدید به جای محیط های شهری قدیم، نقش و جایگاه محله ها از اهمیت فوق العاده ای برخوردار شده است (عزیزی، ۱۳۸۵: ۳۶).

^۱- Barton

در گذشته محله تحت شرایط اقتصادی- اجتماعی زمان خود کارکردی مناسب به عنوان سکونتگاه در قالب سلول های شهری ارائه می داد. در دوران معاصر گسسته شدن محلات و پیدایش فضاهای جدید شهری با معیارهای بیگانه با فرهنگ بومی در واقع تبلور فضای تغییرات مذکور در اوضاع اقتصادی- اجتماعی کشور است (پاکزاد، ۱۳۹۰: ۶-۷).

دیدگاه توسعه پایدار، حل مشکلات شهری را در استفاده از نیروهای توانمند درون زا در محلات شهری یعنی، گروه‌ها و اجتماعات محلی به عنوان سرمایه‌های اجتماعی، که از جایگاه و کارکرد ویژه ای از لحاظ حفظ و توسعه تنظیمات اجتماعی در کلانشهر برخوردار هستند، می‌داند (معصومی، ۱۳۹۰: ۱۱). موضوع اجتماع محلی وسیله ای برای پیشبرد نوسازی اجتماعی و کالبدی محلات شهرها و منطق مهم شهری است (گیدنز، ۱۳۷۸: ۸۹). از گذشته‌های دور، محلات مسکونی شهرها، به عنوان سلول‌های حیات شهری، نقش اساسی در زندگی ساکنان آن داشته اند. وجود یک شیوه زندگی خاص در میان افراد ساکن در یک محله معمولاً منجر به ایجاد اهداف و علایق مشترک در میان ساکنان محله می‌گردد (زاهدی، ۱۳۹۳).

توسعه محله ای نیز بیانگر فرآیندی است که بر اساس آن سرمایه ای که اجتماع به صورت بالقوه قادر به جمع آوری و استفاده از آنها است، افزایش می یابد تا به کمک آنها کیفیت زندگی مردم خویش را بهبود بخشد (شارع پور، ۱۳۹۳: ۲۸۹). برای دستیابی به پایداری محله ای که مبتنی بر مشارکت شهروندان در برنامه‌های توسعه می باشد، بایستی ظرفیت سازی کرد. ظرفیت سازی در سطح محله از طریق شناخت سرمایه اجتماعی و عوامل مؤثر در آن میسر می شود. از این رو سنجش میزان سرمایه اجتماعی در سطح محله، و چگونگی بازتولید سرمایه اجتماعی به منظور کمک گرفتن از شهروندان در رسیدن به توسعه پایدار، ضروری است (خنده رو، ۱۳۹۴: ۳).

بسیاری از محله‌های موجود دچار اختلال در روابط اجتماعی، ضعف در احساس تعلق به مکان، کاهش ارتباط با همسایگان، فقدان فضاهای فراغتی و محیطی مناسب هستند (حسین آبادی و تقوایی، ۱۳۹۰). این فضاها اغلب ناکافی‌اند، توزیع آن‌ها ناعادلانه است و کمبودهایی برای برطرف کردن نیازهای مردم دارند. نظریه پردازان، برنامه ریزان، و محققان شهری می‌کوشند با تقویت اجتماعات محلی، فضای شهری را در مقابل آسیب‌های اجتماعی مصون سازند (خاکپور و همکاران، ۱۳۹۱). فضای کالبدی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی اجتماعات محلی برای آن که بتواند کارکرد مناسب خود را در جهت تقویت اسکان ساکنان، به عنوان یک فضای اجتماعی- فرهنگی داشته باشد، نیازمند آن است که با توقعات و انتظارات اهالی متناسب باشد (مجموعه مقالات همایش توسعه محله‌ای، انتشارات شهرداری تهران، صرافی، ۱۳۹۳).

در این پژوهش سعی خواهد شد تا رابطه بین سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار محله ای در منطقه ۱ شیراز مورد بررسی قرار گیرد. در همین چارچوب نیز رهیافت های جدیدی در رابطه با توسعه پایدار محله ای و سرمایه اجتماعی مورد کاربرد یافته که در گذار از مفهوم پایداری از نظریه به اصول اجرایی و عملیاتی برای اقدام توانایی دارند. رسالت اصلی این تحقیق آن است که بتوان ارتباط بین توسعه پایدار محله ای و سرمایه اجتماعی را فهمید و از این طریق طرح های شهری را هر چه بیشتر حرکت به سوی توسعه پایدار سوق داد. به لحاظ کاربردی این تحقیق با جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه به درک مکانیزم سرمایه اجتماعی و تاثیر آن در راستای پایداری محله ای پرداخته است تا با بهره گیری از مشارکت مردم، نهادهای اجتماعات محلی و سازمان های غیر دولتی موجود در محلات در جهت ارتقای سطح زندگی مردم گامی اساسی برداشته شود.

۳_ فرضیه پژوهش:

پارامترهای سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله ای تاثیر گذار هستند.

۴_ روش حل مساله

جامعه آماری این تحقیق شامل متوسط ساکنین منطقه یک شهر شیراز می باشد. جمعیت منطقه یک شهر شیراز بر طبق آمار سرشماری سال (۱۳۹۵)، جمعیتی برابر با ۱۵۹,۵۱۳ نفر (۴۹,۶۵۴ خانوار) در خود جای داده است. طبق فرمول کوکران نمونه آماری این پژوهش ۳۸۳ نفر در نظر گرفته شد.

برای برآورد حجم نمونه ی آماری از فرمول مورگان استفاده شده است. به قرار زیر:

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{N.d^2 + t^2.p.q}$$

n تعداد حجم نمونه است که از طریق فرمول کوکران به دست می آید.

N تعداد کل جمعیت مورد مطالعه می باشد.

t احتمال صحت گفتار است که با توجه به درصد احتمال اطمینان در سطح ۹۵ درصد، برابر با $1/96$ می باشد.

P احتمال وجود صفت.

q احتمال فقدان صفت.

d احتمال خطا که در تحقیق 5% در نظر گرفته شده است.

حجم نمونه این تحقیق ۳۸۳ نفر بطور تصادفی در روزهای مختلف هفته انتخاب و سئوالات خود را از این افراد خواهیم پرسید.

۴-۱- روش گردآوری اطلاعات

این تحقیق بر اساس هدف، کاربردی است و بر اساس ماهیت و روش، «توصیفی-تحلیلی» است. برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز در پژوهش حاضر از دو روش مطالعات اسنادی و میدانی استفاده شده است، اطلاعات و داده‌های مورد نیاز از روش کتابخانه‌ای (اسنادی)، شامل کتب، گزارش‌ها و تحقیقات پژوهشی، پایان‌نامه‌ها، نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن و سالنامه‌های آماری، در سال‌های مختلف بدست آمده است. روش میدانی بر روش پرسشنامه، مشاهده و مصاحبه، و با بهره‌گیری از نظرات سازمان‌ها و ادارات مدیریت شهر زاهدان می باشد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته می باشد.

۴-۲- نحوه تکمیل و امتیاز بندی

برای تکمیل این پرسشنامه از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شده است و امتیازات به شرح ذیل می باشد: کاملاً مخالفم=۱، مخالفم=۲، نظری ندارم=۳، موافقم=۴، کاملاً موافقم=۵.

۴-۳- روایی و پایایی:

محقق پرسشنامه مذکور را به تعدادی از خبرگان ارائه داده و نظرات اصلاحی آنان را اعمال گردید و در نهایت مورد تأیید آنها قرار گرفت. بنابراین، پرسشنامه‌های مورد استفاده در این تحقیق از روایی مورد نیاز برخوردار خواهند بود.

پایایی نیز عبارت است توانایی ابزار در حفظ پایایی خود در طول زمان، علیرغم شرایط غیره قابل کنترل آزمون و وضعیت خود پاسخ دهندگان است. پایایی این پژوهش با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ سنجیده می شود. آلفای کرونباخ بنا به تعریف

برگمن^۲ (۲۰۰۶) و هایر^۳ (۲۰۱۱) به بررسی همبستگی درونی سئوالات می پردازد؛ و سپس بر مبنای این همبستگی ها ضریبی به نام ضریب آلفای کرونباخ ارائه می گردد (اله یاری بوزجانی، ۱۳۹۲). هایر (۲۰۱۱) بیان می دارد که در صورتی که ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۶ تا ۰/۸ درصد سازگار باشد سازگاری درونی روایی خوب و در صورتی که بیشتر از ۰/۸ درصد باشد سازگاری درونی بسیار خوب می باشد (اله یاری بوزجانی، ۱۳۹۲)؛ و همچنین بیان می کند میزان آلفای کرونباخ بین ۰/۸ تا ۰/۹ درصد را می توان به عنوان پایایی خوب در نظر گرفت.

۵_ مبانی نظری

۵-۱- سرمایه اجتماعی

مفهوم اصلی سرمایه اجتماعی را در جمله "برقراری ارتباط مهم است می توان خلاصه کرد. مردم از طریق مجموعه ای از شبکه ها با هم در ارتباط بوده و با دیگر اعضای شبکه ها ارزش های مشترکی دارند، به طوری که این شبکه ها منبعی ایجاد می کنند و به نظر می آید آنها نوعی سرمایه ایجاد کرده اند (فیلد، ۱۳۸۵: ۱) اما نخستین بار در اثر کلاسیک جین جاکوب «مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی» (۱۹۹۱)، به کار رفته است (نیکومرام، ۱۳۸۷: ۳۱) او در این اثر علمی توضیح داده است که شبکه های اجتماعی فشرده در محدوده های حومه قدیمی و مختلط شهری، صورتی از سرمایه اجتماعی را تشکیل داده و در ارتباط با حفظ نظافت، عدم وجود جرم و جنایت خیابانی و دیگر تصمیمات در مورد بهبود کیفیت زندگی، در مقایسه با عوامل نهادهای رسمی همچون نیروی حفاظتی پلیس و نیروهای انتظامی، مسئولیت بیشتری را از خود نشان داده است (الواتی، ۱۳۸۱: ۱۹). چانگ و همکارانش (۲۰۱۷) بر این باورند که سرمایه اجتماعی باعث بنیان رشد و توسعه اقتصادی جوامع و عامل کلیدی در کسب مزیت رقابتی و موفقیت اقتصادی پایدار سازمان - هاست (فلاح شمس و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۹۸). بحث در زمینه سرمایه اجتماعی را هانی فان (۱۹۱۶) آغاز و اعلام کرد که سرمایه اجتماعی نه تنها دارایی ارزشمند برای افزایش سطح زندگی است بلکه روشی برای افزایش سطح رفاه اجتماعی در کل جامعه است (دیپیم پور، ۱۳۹۸) گیسو و همکارانش (۲۰۰۴) سرمایه اجتماعی را سطح اعتماد متقابل و گرایش نوع دوستانه در یک جامعه تعریف می کنند فوکویاما (۱۹۹۷) سرمایه اجتماعی را "وجود مجموعه خاصی از ارزش ها یا هنجارهای غیر رسمی مشترک بین اعضای گروه تعریف می کند و همکاری بین آن ها را مجاز می داند (Jha & Cox, 2015) مالکی (۲۰۱۲) سرمایه اجتماعی را تسهیل کننده سایر اشکال سرمایه اجتماعی معرفی می کند (Soulard et al, 2018).

² - Berghman

³ - Hair

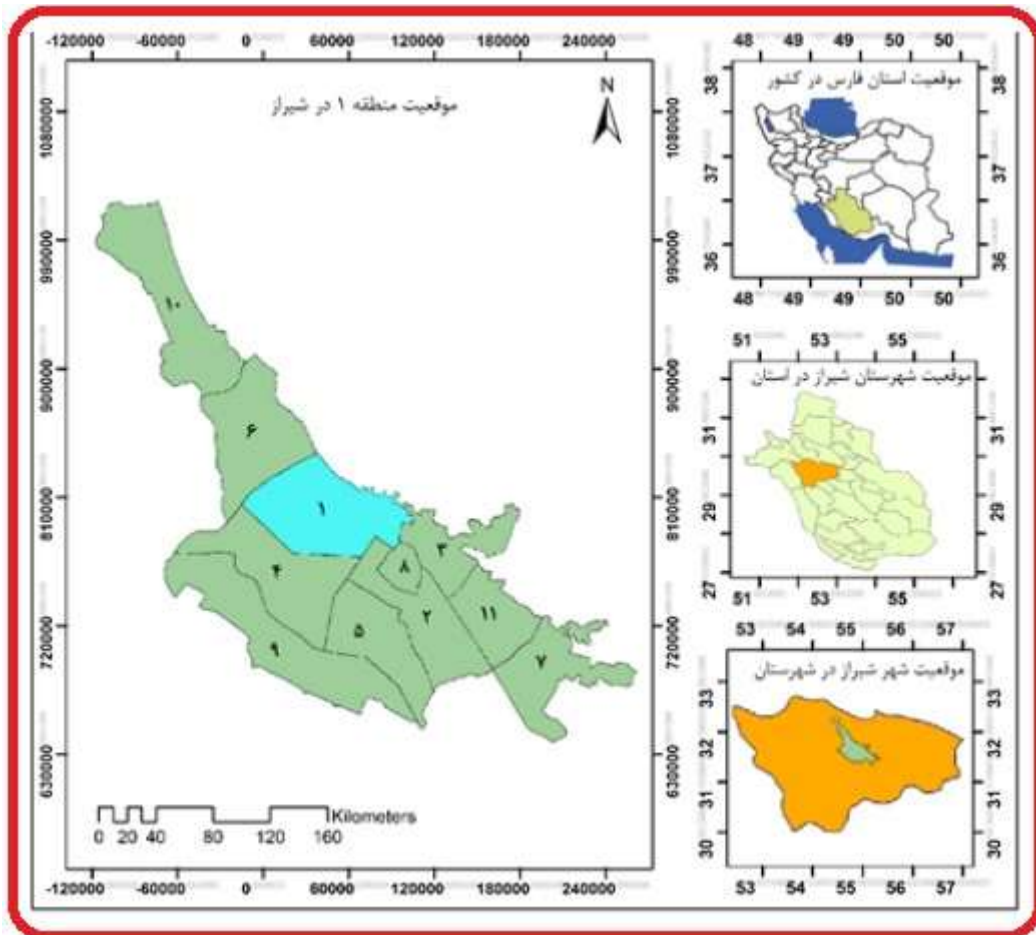

۵-۲- محله پایدار

در مقایسه با تعاریف و مفاهیم بسیاری که از توسعه پایدار در سطوح بین المللی، ملی، منطقه ای و شهری تاکنون ارائه شده است، محله و ابعاد آن به ویژه در کشورمان تاکنون مورد بررسی و تجزیه تحلیل جدی قرار نگرفته است. این در حالی است که محله های شهری، مکان ها و محدوده هایی بوده که ابعاد و مسائل در آنها کاملاً محسوس بوده است (توریان و عبدالهی، ۱۳۸۸، ۵۷). با این وجود تعاریف و مفاهیم زیادی از توسعه محلهای پایدار در سطح جهانی ارائه شده است، که هیچ کدام جامعیت نداشته، زیرا توسعه هر مکانی با توجه به ویژگی های خاص و منحصر به فرد آن شکل گرفته و منجر به فرصت ها و محدودیت های خاص آن مکان گردیده است. در واقع جوامع محلی باید خود در تعریف پایداری از منظر محلی دخیل بوده باشند (میرزائیان، ۱۳۸۹: ۲۰-۲۵).

۶_ محدوده مورد مطالعه

محدوده برداشت داده ها در منطقه ۱ شهر شیراز بوده است (شکل ۱). این منطقه از جنوب به خیابان هنگ، از غرب به بلوار پاسداران و خیابان ایمان، از شرق به خیابان حر، خیابان سعدی، بخشی از خیابان زند و خیابان انقلاب و از شمال به بلوار چمران محدود می گردد. از ویژگی های بارز این منطقه، داشتن مراکز تجاری شاخص، بوستان های اصلی شهر و اماکن تاریخی- فرهنگی همچون باغ ارم و باغ عقیف آباد می باشد.

نقشه ۱: موقعیت جغرافیایی منطقه ۱ در شهر شیراز

(ماخذ: آراسته و همکاران، ۱۳۹۹، ۱۰)

۷_ آمار استنباطی

۷-۱- فرضیه : پارامترهای سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله ای تاثیر گذار هستند.

برای آزمون فرضیه پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. ضریب همبستگی یکی از معیارهای مورد استفاده در تعیین همبستگی دو متغیر است. ضریب همبستگی شدت رابطه و همچنین نوع رابطه (مستقیم یا معکوس) را نشان می‌دهد. این ضریب بین ۱ تا -۱ است و در صورت عدم وجود رابطه بین دو متغیر برابر صفر است. جدول زیر ضریب همبستگی پیرسون، Sig و تعداد داده‌ها را نشان می‌دهد $Sig = ۰/۰۰۲$ است به همین دلیل با اطمینان ۹۵ درصد فرض H_0 رد و فرض

H1 تایید می‌شود یعنی بین سرمایه اجتماعی و پایداری محله‌ای در منطقه ۱ شیراز رابطه معنی داری وجود دارد. همچنین براساس جدول می‌توان گفت شدت همبستگی بین دو متغیر سرمایه اجتماعی و پایداری در منطقه ۱ شیراز ۰,۱۹۲+ درصد است که این امر بیانگر رابطه مستقیم بین دو متغیر است (جدول ۱).

جدول ۱: ضریب همبستگی بین سرمایه اجتماعی و پایداری

شاخص			
سرمایه اجتماعی	پایداری محله ای		
۰,۱۸۶**	۱	ضریب پیرسون	پایداری محله ای
۰,۰۰۳		سطح معناداری	
۳۸۳	۳۸۳	تعداد	
۱	۰,۱۸۶**	ضریب پیرسون	سرمایه اجتماعی
	۰,۰۰۳	سطح معناداری	
۳۸۳	۳۸۳	تعداد	

به منظور پیش بینی تاثیر یک متغیر روی متغیر وابسته از رگرسیون ساده استفاده می‌شود. در رگرسیون ساده نیز فرض خطی بودن رابطه بین متغیرها برقرار است. معادله رگرسیونی ساده با یک متغیر وابسته به شکل $Y=a+bx$ تعریف می‌شود.

جدول ۲: خلاصه ضریب همبستگی شاخص‌های سرمایه اجتماعی بر پایداری محله‌ای در منطقه ۱ شیراز

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعدیل شده	خطای معیار میانگین
۱	۰/۴۷۶	۰,۲۵۷	۰,۲۵۶	۰,۴۵۳

a: پیش بینی کننده: روابط همسایگان، اعتماد اجتماعی، کنترل اجتماعی، علاقه به جامعه و مشارکت اجتماع

همانطوری که در جدول ۲ مشاهده می‌نماید، با توجه به مقدار ضریب همبستگی بدست آمده (۰/۴۷۶) متغیر سرمایه اجتماعی پیش بینی کننده مناسبی برای متغیر ملاک یا وابسته (پایداری محله‌ای) است. که این همبستگی میان مقدار مشاهده شده متغیر ملاک و مقدار پیش بینی شده آن از روی مدل رگرسیون است و می‌توان به واسطه متغیرهای پیش بین، مقدار متغیر

ملاک را پیش بینی کرد. با توجه به مقدار مجذور ضریب همبستگی تعدیل شده (۰/۲۵۶) می توان چنین قضاوت کرد که مدل انتخاب شده، تقریباً ۲۴ درصد واریانس متغیر ملاک (پایداری محله‌ای) را شامل می شود.

جدول ۳: خلاصه تحلیل واریانس برای شاخص‌های سرمایه اجتماعی بر پایداری محله‌ای در منطقه ۱ شیراز

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F نسبت	سطح معناداری
رگرسیون	۲۰,۱۸۶	۵	۴,۰۴۲	۲۱,۳۳۲	۰/۰۰۱ ^a
باقی مانده	۷۰,۸۰۹	۳۷۸	۰,۱۸۷		
کل	۹۰,۹۷۴	۳۸۳			

a: پیش بینی کننده روابط همسایگان، اعتماد اجتماعی، کنترل اجتماعی، علاقه به جامعه و مشارکت اجتماع

b: متغیر وابسته: پایداری منطقه ۱ شیراز

با توجه به جدول ۳، نسبت F محاسبه شده (۲۱/۳۳۲) در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی دار است ($P < ۰/۰۵$). بنابراین می توان چنین قضاوت کرد که بین سرمایه اجتماعی و پایداری محله‌ای در منطقه ۱ شیراز با بافت جدید و نو رابطه معنی دار وجود دارد. بنابراین، فرض خطی بودن مدل نیز تأیید می گردد.

جدول ۴: ضرایب رگرسیون تأثیر شاخص‌های سرمایه اجتماعی بر پایداری محله‌ای در منطقه ۱ شیراز

مدل	ضریب استاندارد نشده		ضریب استاندارد شده	
	B	خطای معیار	بتا	مقدار t
عدد ثابت	۳,۷۴۲	۰,۱۴۱		۲۱,۴۵۱
روابط همسایگان ^a	۰,۲۰۹	۰,۰۵۲	۰,۳۲۲	۴,۴۱۷
اعتماد اجتماعی	۰,۱۵۲	۰,۰۴۱	۰,۲۵۳	۳,۵۴۱
کنترل اجتماعی	۰,۰۱۹	۰,۰۳۲	۰,۰۲۱	۰,۴۱۹

۰,۴۳	۰,۵۸	۰,۰۹۷	۰,۸۹۱	۰,۳۲۷	علاقه به جامعه
۰,۲۰۱	۰,۳۷	۰,۳۸۵	۶,۲۰۷	۰,۰۰۳	مشارکت اجتماعی

b : متغیر وابسته: پایداری منطقه ۱ شیراز

همانگونه که از داده‌های ارائه شده در جدول ۴ بر می‌آید، از میان شاخص‌های سرمایه‌های اجتماعی، روابط همسایگان، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی به ترتیب با میزان بتای ۰/۳۲۲، ۰/۲۵۳ و ۰/۳۸۵ بر پایداری محله‌ای در منطقه ۱ شیراز با بافت جدید و نو تأثیرگذار هستند.

۸- پیشنهادات پژوهش

- شناسایی ذینفعان مؤثر در اجتماع و محیط محله و برقراری تعامل و تعادل در به کارگیری سرمایه‌های اجتماعی آنها، قطعاً روشی مناسب برای پایداری‌سازی تمامی ابعاد حیات محلی در شهرها خواهد بود. بنابراین طرح‌های پژوهشی که این گروه‌ها را شناسایی نماید و آثار آنها را در محله مورد تحلیل قرار دهد، مورد نیاز طرح‌های اصلاحی شهری خواهد بود.

- عدم سازماندهی و توسعه نیافتگی اجتماعی محلاتی مانند در منطقه ۱ شیراز باعث با اهمیت شدن روابط غیررسمی تشکلی‌های مردم نهاد است. شناخت عناصر و گروه‌های اجتماعی که بیشترین تأثیرات را در سازوکارهای این محلات ایفا می‌نمایند، یکی از مهمترین پیش نیازها برای دستیابی به توسعه پایدار شهری است.

۹- منابع:

۱- آراسته، مجتبی، پور حسن زاده، محمد حسین، علیزاده، رضا، (۱۳۹۹)، "مطلوبیت سنجی امنیت فضاهای عمومی شهری جهت حضور پذیری (نمونه موردی: منطقه یک شهر شیراز)", فصلنامه علمی پژوهشی، مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۶۴.

۲- الوانی، سید مهدی و تقوی، میرعلی (۱۳۸۱) "سرمایه اجتماعی مفاهیم و نظریه‌ها"، فصلنامه مطالعات مدیریت، شماره

۳۳ و ۳۶، ص ۱۶.

- ۳- پاکزاد، علی اصغر (۱۳۹۰)، "ارزیابی عوامل موثر بر پایداری توسعه محله در فرایند برنامه ریزی شهری (نمونه موردی: محله سنگ سیاه شیراز)"، مجله پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال پنجم، شماره هفدهم، تابستان ۱۳۹۰، صص ۱۲۲-۱۰۳.
- ۴- پیران، پرویز و همکاران، (۱۳۸۵)، "کارپایه ی مفهومی و مفوم سازی سرمایه ی اجتماعی (با تاکید بر شرایط ایران)"، فصلنامه ی رفاه اجتماعی، شماره ی ۲۳.
- ۵- خاکپور، براتعلی، مافی، عزت الله، باوان پوری، علیرضا (۱۳۹۱)، "نقش سرمایه ی اجتماعی در توسعه ی پایدار محله های (نمونه : کوی سجادیه مشهد)"، مجله جغرافیا و توسعه ی ناحیه ای، شماره ی دوازدهم.
- ۶- خنده رو، مهدی. (۱۳۹۴)، "بررسی سرمایه اجتماعی و عوامل موثر بر شکل گیری آن در سطح محله"، پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی علوم اجتماعی گرایش جامعه شناسی، دانشگاه اصفهان، گروه علوم اجتماعی، ص ۳.
- ۷- زاهدی اصل، محمد (۱۳۹۳)، "بازتولید سرمایه اجتماعی در سطح محله"، چکیده مقالات همایش توسعه محله ای، تهران، ص ۲۷۸.
- ۸- دیهیم پور، مهدی (۱۳۹۸) "تاثیر شفافیت سازمانی پر مدیریت جنجال- نتیجه با میانجیگری سرمایه اجتماعی"، مطالعات مدیریت بهبود و تحول، ۲۸ (۹۴)، صص ۳۹-۶۲.
- ۹- عبدالهی، مجید، صرافی، مظفر و توکلی نیا، جمیله (۱۳۸۹). بررسی نظری مفهوم محله و بازتعریف آن با تأکید بر شرایط محله های شهری ایران. پژوهش های جغرافیای انسانی، ۴۲ (۷۲): ۱۰۲-۸۳.
- ۱۰- عزیزی، محمدمهدی (۱۳۸۰)، "توسعه شهری پایدار"، برداشت و تحلیلی از دیدگاه های جهانی، مجله صفا، شماره ۳۳، صص ۱۴-۲۸.
- ۱۱- غفاری، غلامرضا، (۱۳۸۴)، "سنجش سرمایه ی اجتماعی"، مجموع مقالات نخستین سمپوزیوم سرمایه ی اجتماعی و رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی.
- ۱۲- فیلد، جان، (۱۳۸۸)، "سرمایه اجتماعی"، ترجمه غلام رضا غفاری، حسین رضانی. تهران: کویر.
- ۱۳- قانع ی راد محمد امین (۱۳۸۵)، "نقش تعاملات دانشجویان و اساتید در تکوین سرمایه اجتماعی دانشگاهی"، مجله جامعه شناسی ایران، دوره هفتم، شماره ۱.
- ۱۴- گیدنز، آنتونی، (۱۳۷۸)، "تجدد و تشخص"، ترجمه ناصر موفقیان، نشرنی، چاپ اول، تهران.
- ۱۵- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸)، "راه سوم، بازسازی سوسیال دموکراسی"، ترجمه منوچر صبوری، تهران، ص ۸۹.
- ۱۶- مرکز آمار ایران، (۱۳۹۵)، "سرشماری عمومی نفوس و مسکن شهری"، سالنامه آماری استان فارس.
- ۱۷- موسوی، سید احمد، (۱۳۸۵)، "برنامه ریزی توسعه ی محله ای با تاکید بر سرمایه ای اجتماعی"، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی، دانشکده ی هنر دانشگاه تربیت مدرس.
- ۱۸- موسوی، میر نجف، قنبری، حکیمه، اسماعیل زاده، خالد، (۱۳۹۱)، "تحلیل فضایی رابطه ی سرمایه ی اجتماعی و توسعه ی پایدار شهری"، مورد: شهرهای استان آذربایجان غربی، مجله ی جغرافیا و توسعه، شماره ی ۲۷.
- ۱۹- معصومی، سلمان (۱۳۹۰)، "توسعه محله ای در راستای پایداری کلانشهر تهران"، اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، انتشارات جامعه و فرهنگ، ص ۱۱.

- ۲۰- میرزائیان، کتابون (۱۳۸۹) بررسی نقش اجرای طرح تاحیه محوری شهرداری تهران در توسعه پایدار محله ای (مطالعه موردی: شهرداری منطقه ۵ تهران)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات، تهران، ص ۲۵-۲۰.
- ۲۱- مینا (۱۳۸۷) "سرمایه اجتماعی و باز تولید آن در قلمرو مدیریت اسلامی"، پژوهشنامه مدیریت و سرمایه اجتماعی، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام، پژوهشنامه شماره ۲۹، ص ۳۱.
- ۲۲- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸) "راه سوم، بازسازی سوسیال دموکراسی"، ترجمه منوچر صبوری، تهران، ص ۸۹.
- ۲۳- فلاح شمس، میرفیض، اسکندری، بهمن، عزیزی، فرهاد و نوروزی، محمد (۱۳۹۹) "سرمایه اجتماعی و رفتار نامتقارن هزینه ها مدیریت سرمایه اجتماعی، شماره ۳، صص ۲۹۷-۳۱۷.
- ۲۴- فیلد، جان (۱۳۸۵) "سرمایه اجتماعی"، ترجمه جلال متقی، موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، تهران، ص ۱. نیکومرام، هاشم، اصفهانی،
- ۲۵- غیاثوند، الهام (۱۳۸۸) "تاثیر سرمایه های اجتماعی بر کیفیت زندگی ساکنان محلات شهری"، سایت مرجع مدیریت شهری، فصلنامه مهندس مشاور، شماره ۴۵،
- ۲۶- توریان، فرشاد، عبدلهی، محمد مهدی (۱۳۸۸) "تبیین معیارها و شاخص های پایداری در محله های مسکونی"، مجله شهر نگار، شماره ۵۰، ص ۹۳

27- Jha, A & Chen, Y(2015)."Audit fees and social capital. Account. Rev, 90(2): pp.۶۱-۶۳ .

28- Key, A, (2005), Social capital, the social economy and community development, Oxford University press and community. Development journal. Advance Access publication 15 Feb: 162.

29- Fridman.John. (1993),"Toward a Non-Euclidian Mode of Planning-APA Journal", autumn - 482.